

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО

Кафедра культурології

РОБОЧА ПРОГРАМА

НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«МОВА УКРАЇНСЬКОЇ ЮРИСПРУДЕНЦІЇ»

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень
Ступінь вищої освіти – бакалавр
Галузь знань – 08 «Право»
Спеціальність – 081 «Право»
Статус навчальної дисципліни – обов'язкова
Рік набору – 2020

Харків 2022

Робоча програма навчальної дисципліни «Мова української юриспруденції» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2022. 29 с.

Розробники:

- В. М. Пивоваров, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри культурології;
- О. А. Лисенко, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри культурології;
- О. А. Шумейко, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри культурології;

Затверджено на засіданні кафедри культурології
(протокол № 01 від 16 вересня 2020 р.)

Оновлену редакцію (зі змінами та доповненнями) затверджено на засіданні
кафедри культурології
(протокол № 01 від 01 вересня 2021 р.)
(протокол № 10 від 10 червня 2022 року)

В. о. завідувача кафедри – В. О. Лозовой, доктор філософських наук,
професор

Завідувач кафедри – Василь Пивоваров, кандидат філологічних наук, доцент

ЗМІСТ

1. Опис навчальної дисципліни.....	4
2. Очікувані результати навчання.....	6
3. Зміст програми навчальної дисципліни.....	8
4. Обсяг і структура навчальної дисципліни.....	12
4.1. Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання.....	12
4.2. Для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання.....	13
5. Форми педагогічного контролю й засоби оцінювання результатів навчання.....	14
6. Критерії оцінювання результатів навчання.....	16
7. Педагогічний контроль для здобувачів вищої освіти денної/заочної форми навчання.....	24
8. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни.....	25

1. *Опис навчальної дисципліни*

Робоча програма навчальної дисципліни «Мова української юриспруденції» розроблена відповідно до освітньо-професійної програми «Право» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право».

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень освіти	Дидактична структура та кількість годин	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Освітній рівень – «Бакалавр»	Обов’язкова	Обов’язкова
Модулів – 3	Галузь знань – 08 «Право»	Рік підготовки: 2022/2023	Рік підготовки: 2022/2023
Загальна кількість годин – 90		2-й семестр	2-й семестр
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2-4, самостійної роботи студента – 4-2.	Спеціальність – 081 «Право»	Модуль 1 Лекції: 8 Практичні заняття: 8 Самостійна робота: 12	Лекції 4 год.
		Модуль 2 Лекції: 8 Практичні заняття: 10 Самостійна робота: 14	Практичні заняття 4 год.
		Модуль 3 Лекції: 6 Практичні заняття: 8 Самостійна робота: 16	Самостійна робота 82 год.
		Види контролю: підсумковий залік за результатами практичних занять і самостійної роботи.	
		Види контролю: підсумковий залік за результатами практичних занять і самостійної роботи.	

Мета викладання навчальної дисципліни – подати систематизовані знання з мови української юриспруденції та виробити навички їх використання у сферах законодавства, правозастосування, судочинства, нотаріату, адвокатури; підвищити рівень мовної і комунікативної компетентності студентів; сприяти засвоєнню юридичних термінів; виробити навички їх

визначення і практичного застосування, що якісно поліпшить процеси законотворчої діяльності; забезпечити набуття комунікативного досвіду, який сприятиме розвитку творчих здібностей студентів, активізуватиме пізнавальні інтереси, забезпечить реалізацію евристичних здібностей, що допоможе сформувати професійну майстерність і конкурентоспроможність сучасного фахівця.

Завдання:

– набуття поглиблених знань щодо ролі державної мови в правовому регулюванні, а також лінгвістичних умінь і навичок для запобігання правотворчих та правозастосовних помилок;

– вивчення мовних засобів, що використовуються для створення текстів юридичних документів;

– опанування української юридичної термінології;

– оволодіння методикою складання, редагування та аналізу правових текстів;

– підвищення професійної культури мовлення;

– формування розуміння ролі мови в практичній діяльності юриста;

– сприяння розвитку творчого мислення студентів, здатність до самовдосконалення.

Пререквізити: «Українська культура», «Теорія права», «Логіка».

Кореквізити: «Філософія», «Історія держави і права України», «Конституційне право України», «Іноземна мова».

Постреквізити: «Цивільне право», «Кримінальне право», «Міжнародне право», «Цивільний процес», «Кримінальний процес», «Адміністративне судочинство», «Криміналістика».

2. Очікувані результати навчання

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати такі результати навчання:

PH 1	Демонструвати знання й розуміння мови української юриспруденції.
PH 2	Характеризувати правове регулювання мовної політики в Україні.
PH 3	Демонструвати навички професійного мовлення у сфері юриспруденції.
PH 4	Демонструвати навички комунікативної компетентності в процесі професійної діяльності.
PH 5	Використовувати знання службового мовного етикету в різних правових ситуаціях.
PH 6	Визначати особливості усного й писемного мовлення в юридичній практиці.
PH 7	Демонструвати знання та розуміння норм сучасної української літературної мови, уміння правильно їх застосовувати в різних правових ситуаціях.
PH 8	Використовувати в текстах законодавчих актів різні види лексичних одиниць.
PH 9	Надавати юридичну консультацію відповідно до особливостей мови української юриспруденції.
PH 10	Демонструвати навички публічного мовлення в юридичній діяльності.
PH 11	Використовувати в мовленні юридичну термінологію відповідно до вимог сучасної української літературної мови та українського законодавства.
PH 12	Розрізняти системно-сміслові зв'язки між юридичними термінами.
PH 13	Аналізувати оновлену термінологію сучасного українського законодавства.
PH 14	Характеризувати та класифікувати юридичні терміни в текстах нормативно-правових актів.
PH 15	Аналізувати юридичні документи щодо оформлення їх композиційних частин.
PH 16	Визначати реквізити документів.
PH 17	Виокремлювати юридичні конструкції в тексті документа.
PH 18	Аналізувати мову й стиль законопроектів.
PH 19	Виявляти проблеми в мовному оформленні юридичних документів, пропонувати способи їх вирішення з використанням наявних теоретичних і прикладних знань.
PH 20	Відшуковувати професійну інформацію в лексикографічних

	джерелах.
PH 21	Застосовувати правила мовного та юридичного тлумачення текстів.

Викладання навчальної дисципліни забезпечує формування в здобувача вищої освіти загальних і спеціальних компетентностей і досягнення результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти відповідної спеціальності й освітньо-професійною програмою «Право», а саме:

Загальних компетентностей:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК6. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК14. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК1.2. Здатність грамотно і точно формулювати та висловлювати свої позиції, належним чином їх обґрунтовувати.

ЗК1.3. Навички збору і аналізу інформації з національних і міжнародних джерел.

Спеціальних компетентностей:

СК1. Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві.

СК7. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з

таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.

СК12. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.

СК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.

СК16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

СК1.5. Здатність застосовувати знання методів, правил, прийомів і засобів юридичної техніки та юридичного письма для вироблення і систематизації правових актів.

СК1.7. Здатність здійснювати досудове розслідування кримінальних проваджень, контррозвідувальну, оперативно-розшукову діяльність та конфіденційне співробітництво із неухильним дотриманням прав і свобод людини.

Програмних результатів навчання:

РН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.

РН 7. Складати та узгоджувати план власного прикладного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами.

РН 9. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій.

РН 10. Вільно спілкуватися державною та іноземними мовами як усно, так і письмово, із застосуванням правничої термінології.

РН 11. Мати базові навички риторики.

РН 12. Доносити до респондента матеріал з певної проблематики доступно і зрозуміло.

РН 13. Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.

РН 15. Вільно використовувати у професійній діяльності доступні інформаційні технології і бази даних.

PH 18. Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.

PH 19. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.

PH 20. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.

PH 21. Готувати проекти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку зробленого у різних правових ситуаціях.

PH 22. Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях

PH 1.1. Виявляти проблеми у правовому регулюванні і пропонувати способи їх вирішення відповідно до принципів захисту прав людини і її основоположних свобод.

PH1.5 Застосовувати набуті знання у стандартних і нестандартних професійних ситуаціях методами відтворення та реконструкції.

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 1. Лінгвістичні аспекти української юриспруденції

Засади української юриспруденції. Предмет, мета та основні завдання навчальної дисципліни «Мова української юриспруденції». Зв'язок мови української юриспруденції з правовими дисциплінами. Роль мови в правотворчості та правозастосуванні.

Мова як об'єкт конституційно-правового регулювання в Україні. Правове регулювання мовної політики в Україні. Мовна ситуація і мовна політика. Мовне законодавство України.

Національна та літературна мови. Правовий статус української мови. Поняття, ознаки і функції державної мови. Особливості мови української юриспруденції.

Поняття й основні ознаки культури мови та культури мовлення. Комунікативна компетентність юриста: зміст та особливості. Навички комунікативної компетентності.

Поняття норм літературної мови. Ознаки мовних норм: системність, історична та соціальна обумовленість, закріпленість у довідниках і словниках. Різновиди мовних норм і їх характеристика (акцентуаційні, лексичні, морфологічні, синтаксичні, пунктуаційні, орфографічні, орфоепічні).

Застосування орфоепічних та акцентуаційних норм в усному мовленні юриста, лексичних, стилістичних і синтаксичних норм сучасної української літературної мови в писемній діяльності правника.

Нова редакція Українського правопису: варіативні та неваріативні форми, використання фемінітивів.

Поняття «стиль», «функціональний стиль», «мовний стиль». Критерії визначення стилів мови: поширення і вживання (певне коло мовців), функціональне призначення (інформування, повідомлення, переконання, вплив, регулювання відносин тощо), характерна система мовних засобів (лексичних, граматичних, стилістичних тощо). Позамовні структурні ознаки функціонально-стильової диференціації мови.

Стилістична диференціація мови української юриспруденції. Поняття наукового стилю, його різновиди, жанри, мовні засоби.

Особливості публіцистичного стилю в юридичній сфері діяльності (функції, різновиди, жанри, стилістичні прийоми). Застосування публіцистичного стилю у фаховому мовленні правника.

Офіційно-діловий стиль як основа української юриспруденції. Поняття офіційно-ділового стилю, його основні ознаки, мовні засоби та їх характеристика. Різновиди та жанри офіційно-ділового стилю. Специфічні ознаки та мовні засоби законодавчого підстилю.

Модуль 2. Професійна лексика в юридичному мовленні

Диференціація словникового складу сучасної української мови. Лексика стилістично нейтральна та стилістично маркована: книжна (наукова, ділова) і розмовна лексика. Офіційна лексика. Канцеляризми. Просторічна лексика. Вульгаризми. Жаргонізми, аргі, сленг. Діалектизми.

Синонімічний вибір слова, пароніми, омоніми. Евфемізми. Фразеологізми в діловому мовленні правника. Книжні фразеологізми. Мовні кліше. Мовні штампи. Українська лексикографія. Типи словників: енциклопедичні (загальні та галузеві) та лінгвістичні (синонімів, омонімів, антонімів, фразеологізмів, іншомовних слів та ін.). Одномовні, двомовні та багатомовні словники. Юридичні словники.

Особливості українського юридичного термінознавства, етапи його розвитку. Правнича термінологія і терміносистема. Юридична термінологія як динамічна й усталена система номінацій правових понять.

Поняття «юридичний термін», його ознаки. Відмінність юридичного терміна від загальноживаного слова, номенклатурної назви та професіоналізму. Кодифіковані та некодифіковані терміни. Класифікація юридичних термінів.

Лексико-семантичні проблеми сучасної української юридичної термінології: синонімія, полісемія, омонімія, паронімія.

Джерела та способи творення юридичних термінів. Іншомовні слова як засіб найменування юридичних понять. Продуктивні моделі творення юридичних термінів. Вимоги до вживання термінів у документах.

Публічне мовлення в правозастосуванні. Особливості усного професійного спілкування юриста. Індивідуальні та колективні форми фахового мовлення правника. Функції спілкування. Вербальні і невербальні засоби спілкування. Мовленнєвий етикет та його особливості. Види типових мовних конструкцій, вибір та уживання.

Публічний виступ у правовій діяльності. Виступ як складова мовної практики юриста. Мета, види та жанри публічного виступу. Структура виступу,

вимоги до нього. Мовна специфіка виступу. Підготовка промови та її виголошення.

Модуль 3. Писемна комунікація юриста

Документ як засіб писемної мовної комунікації. Писемне мовлення, його особливості. Юридичний документ: поняття, ознаки, вимоги до оформлювання документів. Функції юридичного документа: загальні та спеціальні. Класифікація юридичних документів: за способом фіксації інформації; за способом найменування; за походженням; за призначенням; за оригінальністю походження; за складністю; за терміном виконання; за рівнем розголошення; за виготовленням; за терміном; за родом діяльності.

Реквізити документа, правила оформлення. Формуляр-зразок. Види формулярів. Бланк документа, види бланків документа. Постійні та змінні реквізити документа.

Текст документа, вимоги до його складання та оформлення. Форми викладу в текстах документів.

Мовностильові ознаки документа. Мовні особливості тексту юридичного документа. Полісемічні недоліки юридичного тексту. Синонімічні вади текстів документа. Стиль юридичних документів. Уживання мовних штампів і кліше.

4.Обсяг і структура навчальної дисципліни

4.1. Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання

№ з/п	Дата проведення (згідно з розкладом)	Тематика навчального курсу	Обсяг у годинах			
			Усього	У тому числі		
				Лекції	Практичні заняття, семінарські заняття, колоквиуми тощо	Самостій на робота
		Модуль 1. Лінгвістичні аспекти української юриспруденції				
		Тема 1. Державна мова в юриспруденції	6	2	2	2

		Тема 2. Культура мови й комунікативна компетентність юриста	6	2	2	2
		Тема 3. Нормативність мови української юриспруденції	8	2	2	4
		Тема 4. Особливості юридичної стилістики	8	2	2	4
		<i>Разом</i>	28	8	8	12
		Модуль 2. Професійна лексика в юридичному мовленні				
		Тема 5. Лексична компетентність юриста	8	2	2	4
		Тема 6. Українська юридична термінологія	10	2	4	4
		Тема 7. Усна комунікація в юриспруденції	8	2	2	4
		Тема 8. Публічний виступ у правовій діяльності	6	2	2	2
		<i>Разом</i>	32	8	10	14
		Модуль 3. Писемна комунікація юриста				
		Тема 9. Документ як засіб писемної мовної комунікації	8	2	2	4
		Тема 10. Формуляр і реквізити юридичних документів	8	2	2	4
		Тема 11. Мовні особливості тексту юридичного документа	14	2	4	8
		<i>Разом</i>	30	6	8	16
		Усього годин / кредитів ECTS	90/3,0	22	26	42

4.2. Для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання

№ з/п	Дата проведення (згідно з розкладом)	Тематика навчального курсу	Обсяг у годинах			
			Усього	У тому числі		
				Лекції	Практичні заняття, семінарські заняття, колоквиуми тощо	Самостійна робота

		Модуль 1. Лінгвістичні аспекти української юриспруденції				
		Тема 1. Державна мова в юриспруденції	7	1		6
		Тема 2. Культура мови й комунікативна компетентність юриста	8			8
		Тема 3. Нормативність мови української юриспруденції	11	1	2	8
		Тема 4. Особливості юридичної стилістики	8			8
		<i>Разом</i>	34	2	2	30
		Модуль 2. Професійна лексика в юридичному мовленні				
		Тема 5. Лексична компетентність юриста	8			8
		Тема 6. Українська юридична термінологія	6			6
		Тема 7. Усна комунікація в юриспруденції	6			6
		Тема 8. Публічний виступ у правовій діяльності	6			6
		<i>Разом</i>	26			26
		Модуль 3. Писемна комунікація юриста				
		Тема 9. Документ як засіб писемної мовної комунікації	11	1	1	10
		Тема 10. Формуляр і реквізити юридичних документів	8			8
		Тема 11. Мовні особливості тексту юридичного документа	11	1	1	8
		<i>Разом</i>	30	2	2	26
		Усього годин / кредитів ECTS	90/3,0	4	4	82

5. Форми педагогічного контролю та засоби оцінювання результатів навчання

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Мова української юриспруденції» передбачає проведення поточного, підсумкового контролю та здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань студентів передбачає:

– контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на практичних заняттях із застосуванням таких засобів: усне, письмове або експрес-опитування, виконання практичних завдань, участь у розробці кейсу, захист есе або повідомлення за ініціативи студента. Поточний контроль має на меті перевірити рівень підготовки студента до вивчення поточного матеріалу. Під час практичного заняття студент може отримати 2 бали за усну відповідь і виконання граматичного завдання;

– контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни, що проводиться наприкінці модулів у формі модульної контрольної роботи.

Оцінювання знань студентів з мови української юриспруденції здійснюється на основі результатів поточного контролю (ПК). Загальним об'єктом оцінювання знань студентів є відповідні частини програми навчальної дисципліни «Мова української юриспруденції», оволодіння якою перевіряється під час практичних занять. Завданням ПК є перевірка розуміння та засвоєння навчального матеріалу програми курсу, здатності осмислити зміст теми, уміння застосовувати здобуті знання у вирішенні професійних завдань. Об'єктами ПК знань студентів є успішність на практичних заняттях. Відповідно оцінювання результатів ПК здійснює викладач з урахуванням роботи студента на практичних заняттях.

Критеріями оцінювання рівня знань і умінь студентів на практичних заняттях є:

- а) повнота і ґрунтовність відповіді на питання плану практичного заняття;
- б) правильність виконання практичних завдань;

в) уміння послуговуватися лексичним багатством української мови, розрізняти лексико-семантичні особливості вживання слів у правових текстах, добирати мовні засоби залежно від професійної сфери діяльності, орієнтуватися в термінологічній системі свого фаху, користуватися лексикографічними джерелами, безпомилково укладати документи.

Система оцінювання результатів навчання

Система оцінювання знань студентів передбачає:

- поточний контроль (відповіді на питання практичних занять);
- редагування та аналіз текстів документів;
- виконання граматичних завдань на володіння писемною мовою;
- виконання контрольної роботи;
- оцінка самостійної роботи та підсумкової форми контролю – залік за результатами практичних занять і самостійної роботи.

Формою *підсумкового контролю* знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є залік за результатами практичних занять і виконання самостійної роботи. Підсумкова оцінка розраховується відповідно до балів, отриманих за поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час практичних занять, і оцінюється сумою набраних балів – 100.

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів:

Поточний контроль						Самостійна робота студентів	Підсумковий контроль (залік за результатами практичних занять)
Модуль № 1		Модуль № 2		Модуль №3			
п/з	контроль на робота	п/з	контроль на робота	п/з	контрольна робота		
max 13	max 16	max 14	max 16	max 13	max 16	max 12	max 100

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Вид контролю	Кількість балів	Критерії (за кожною з оцінок)
--------------	--------------------	----------------------------------

Поточний	Максимально – 40 балів Мінімально – 25 балів	Максимальна оцінка роботи студента протягом змістового модулю на практичних заняттях – 40 балів. Така оцінка передбачає: – відвідування лекцій та практичних занять або відпрацювання пропущених занять у повному обсязі; – повні відповіді на питання практичного заняття, значну кількість суттєвих доповнень, активну участь у дискусії, креативність відповідей, здатність до висвітлення опанованого матеріалу в професійному ракурсі; – виконання письмових граматичних завдань; – роботу в інформаційних мережах; – доопрацювання матеріалів лекцій; – укладання та редагування документів.
Пороговий	Максимально – 48 балів (16 x 3 контрольні роботи = 48 бал.) Мінімально – 30 балів	Письмові контрольні роботи в тестовій формі складаються з 16 закритих питань, які охоплюють матеріал відповідного модуля. Кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал.
Рубіжний	Максимально – 12 балів Мінімально – 5 балів	Самостійна робота з навчальної дисципліни здійснюється в таких формах: підготовка повідомлень з окремої проблеми або теми курсу; підготовка есе за вузькоспеціальною проблематикою; підготовка тез до студентських конференцій відповідно до тематики; участь у мовних олімпіадах і

		конкурсах. Вибір студентом видів індивідуальної роботи здійснюється самостійно.
Підсумковий (залік за результатами на практичних заняттях і самостійної роботи студентів)	100 балів	Глибоке й систематизоване знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, відповідне ЗК, РНС, ФКС, ПК і РНС НД.

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

4.1. Критерії оцінювання есе

12 балів:

- есе повинно сприйматися як цілісний твір, ідея якого зрозуміла й чітка;
- кожен абзац есе розкриває одну думку;
- не містить нічого зайвого, несе лише інформацію, необхідну для розкриття ідеї есе, власної позиції автора;
- відрізняється чіткою композиційною побудовою;
- логічне за структурою;
- простежується внутрішня логіка, що визначається як авторським підходом до обговорюваного питання, так і самим питанням;
- написано стисло та ясно;
- думка розкрита послідовно;
- усвідомлено застосовано теоретичні поняття, терміни, узагальнення, ідеї;
- містить переконливе аргументування порушеної проблеми;
- немає жодної лексичної, граматичної чи пунктуаційної помилки.

11 балів:

- есе повинно сприйматися як цілісний твір, ідея якого зрозуміла й чітка;
- кожен абзац есе розкриває одну думку;
- не містить нічого зайвого, несе лише інформацію, необхідну для розкриття ідеї есе, власної позиції автора;

- відрізняється чіткою композиційною побудовою;
- логічне за структурою;
- простежується внутрішня логіка, що визначається як авторським підходом до обговорюваного питання, так і самим питанням;
- написано стисло та ясно;
- думка розкрита послідовно;
- усвідомлено застосовано теоретичні поняття, терміни, узагальнення, ідеї;
- містить переконливе аргументування порушеної проблеми;
- 1-2 лексичні, граматичні чи пунктуаційні помилки.

10 балів:

- есе повинно сприйматися як цілісний твір, ідея якого зрозуміла й чітка;
- кожен абзац есе розкриває одну думку;
- наявні відхилення від теми, що заважає розкриттю ідеї есе та вираження власної позиції автора;
- відрізняється чіткою композиційною побудовою;
- логічне за структурою;
- простежується внутрішня логіка, що визначається як авторським підходом до обговорюваного питання, так і самим питанням;
- думка розкрита послідовно;
- усвідомлено застосовано теоретичні поняття, терміни, узагальнення, ідеї;
- містить переконливе аргументування порушеної проблеми;
- 3-5 лексичних, граматичних чи пунктуаційних помилок.

9 балів:

- есе повинно сприйматися як цілісний твір, ідея якого зрозуміла й чітка;
- кожен абзац есе розкриває одну думку, проте не всюди;
- не відрізняється чіткою композиційною побудовою;

- логічне за структурою;
- простежується внутрішня логіка, що визначається як авторським підходом до обговорюваного питання, так і самим питанням;
- думка розкрита з певними відхиленнями від послідовності;
- застосовано теоретичні поняття, терміни, узагальнення, ідеї;
- містить переконливе аргументування порушеної проблеми;
- немає жодної лексичної, граматичної чи пунктуаційної помилки;
- 6-9 лексичних, граматичних чи пунктуаційних помилок.

8 балів:

- есе повинно сприйматися як цілісний твір, але ідея не зрозуміла й викладена не чітко;
- кожен абзац есе розкриває одну думку, проте не всюди;
- не відрізняється чіткою композиційною побудовою;
- певні порушення в логіці викладу;
- думка розкрита з певними відхиленнями від послідовності;
- застосовано теоретичні поняття, терміни, узагальнення, ідеї;
- не містить переконливого аргументування порушеної проблеми;
- немає жодної лексичної, граматичної чи пунктуаційної помилки;
- 10 – 14 лексичних, граматичних чи пунктуаційних помилок.

7 балів:

- робота повинна сприйматися як цілісний твір, ідея не достатньо зрозуміла й чітка;
- кожен абзац есе розкриває кілька думок;
- наявна зайва інформація;
- бракує чіткої композиційної побудови;
- порушення послідовності думки в розкритті проблеми;
- 16–17 лексичних, граматичних чи пунктуаційних помилок.

6 балів:

- за обсягом есе сягає норми;

- його тема розкривається, виклад загалом зв'язний, але робота характеризується суттєвими недоліками;
- помітний її репродуктивний характер;
- відсутня самостійність суджень, їх аргументованість;
- добір слів не завжди вдалий;
- 18-19 лексичних, граматичних чи пунктуаційних помилок.

5 балів:

- за обсягом робота наближається до норми;
- загалом є завершеною;
- тема значною мірою розкрита, але трапляються недоліки;
- роботі властива поверховість висвітлення теми;
- основна думка не проглядається;
- бракує єдності стилю та ін.
- 20 і більше лексичних, граматичних чи пунктуаційних помилок.

4. 2. Критерії оцінювання повідомлення

12 балів:

- має обсяг 8-12 або більше друкованих (рукописних) сторінок;
- проблема, яка в ньому розглядається, викладена повно, послідовно, логічно;
- список використаної наукової літератури нараховує 5–6 джерел, відповідає сучасним правилам оформлення бібліографії;
- немає жодного порушення норм літературної мови.

11 балів:

- має обсяг 8-12 або більше друкованих (рукописних) сторінок;
- проблема, яка в ньому розглядається, викладена повно, послідовно, з дотриманням законів логіки;
- список використаної наукової літератури нараховує 5–6 джерел, відповідає сучасним правилам оформлення бібліографії;
- наявні лексичні, граматичні, стилістичні, орфографічні та пунктуаційні помилки (1-2).

10 балів:

- обсяг повідомлення – 10 сторінок;
- тема викладена досить повно, але є певні недоліки у логічному викладі матеріалу;
- бібліографічний список нараховує 4-5 джерел, відповідає сучасним правилам, але містить певні помилки;
- є лексичні, граматичні, стилістичні, орфографічні та пунктуаційні помилки (3-5).

9 балів:

- обсяг повідомлення – 10 сторінок;
- тема викладена досить повно, але є певні недоліки у логіці викладу;
- бібліографічний список нараховує 4-5 джерел, відповідає сучасним правилам, але містить певні помилки;
- є лексичні, граматичні, стилістичні, орфографічні та пунктуаційні помилки (6-8).

8 балів:

- обсяг повідомлення є недостатнім для викладення обраної проблеми;
- проблему розглянуто поверхово;
- у бібліографічному списку менше чотирьох наукових джерел і є помилки;
- 9-12 орфографічних, пунктуаційних, лексичних граматичних, стилістичних помилок.

7 балів:

- обсяг повідомлення є недостатнім для викладення обраної проблеми;
- проблему розглянуто поверхово;
- у бібліографічному списку менше чотирьох наукових джерел і є помилки;
- 13-15 лексичних, граматичних, стилістичних, орфографічних, пунктуаційних помилок;
- не дотримано вимог до технічного оформлення роботи.

6 балів:

- тема повідомлення достатньо не розкрита, у бібліографічному списку менше 2 наукових джерел;
- список використаних джерел подано не за сучасними правилами;
- повідомлення суто компілятивного рівня;
- 16 і більш порушення норм літературної мови.

5 балів:

- повідомлення є копіюванням джерел з Інтернету;
- оформлення реферату не відповідає основним вимогам;
- не дотримано правил цитування;
- порушення норм літературної мови.

5. ПЕДАГОГІЧНИЙ КОНТРОЛЬ ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

5.1. Шкала підсумкового педагогічного контролю

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою для заліку	Оцінка за 100- бальною шкалою, що використовується в НЮУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	зараховано	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками		80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків		70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	не зараховано	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс		0 – 34

8. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ТА ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

8.1. Нормативно-правові акти

1. Європейська хартія регіональних мов або мов меншин, Страсбург, 5 листопада 1992 року. URL: <https://language-policy.info/movnezakonodavstvo/zakonodavstvo-pro-movu-ukrajiny/>
2. Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної». 2704-VIII від 25.04.2019 (набув чинності 16 липня 2019 року). Відомості Верховної Ради. 2019. № 21.
3. Конвенція ООН «Про боротьбу з дискримінацією в галузі освіти» (ст. 5, ч. с-ii). URL: <https://language-policy.info/movnezakonodavstvo/zakonodavstvopro-movu-ukrajiny/>
4. Конституція України (ст. 10), Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141.
5. Постанова Кабінету Міністрів про прийняття «Положення про міністерство культури України» від 3 вересня 2014 р. № 495. URL: <https://language-policy.info/movne-zakonodavstvo/zakonodavstvo-pro-movuukrajiny/>
6. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 51 народного депутата України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» від 14 липня 2021 року № 1-р/2021. Справа № 1-179/2019(4094/19). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v001p710-21#Text>
7. Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної», м. Київ, 14 липня 2021 року, № 1-р/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v001p710-21#Text>
8. Указ Президента України «Про Концепцію державної мовної політики» від 15.02.2010. URL: <https://language-policy.info/movnezakonodavstvo/zakonodavstvo-pro-movu-ukrajiny/>
9. Рішення Конституційного Суду України від 14.12.1999 №10-рп/99 про офіційне тлумачення положень статті 10 Конституції України щодо застосування державної мови органами державної влади, органами місцевого самоврядування та використання її у навчальному процесі в навчальних закладах України (справа про застосування української мови)
10. Закон України «Про державну службу» від 10.12.2015. URL: <https://language-policy.info/movne-zakonodavstvo/zakonodavstvo-pro-movuukrajiny/>
11. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 (ст. 7). URL: <https://languagepolicy.info/movne-zakonodavstvo/zakonodavstvo-pro-movu-ukrajiny/>

8.2. Література

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і доп.) ; уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. Київ ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2003. 1440 с.
2. Волощак М.Й. Неправильно – правильно. Довідник з українського слововживання. Київ : Марія Волощак, 2007. 224 с.
3. Глушик С. В. Дияк О. В., Шевчук С. В. Сучасні ділові папери : навч. посіб. Київ : Арій, 2009. 400 с. Головащук І.С.
4. Гринчишин Д. Г., Сербенська О. А. Словник паронімів української мови. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ : Освіта, 2008. 320 с.
5. Етика ділового спілкування / за ред. Т.Б. Гриценко та ін. Київ : Центр учбової літератури, 2007. 344 с.
6. Зайцева І В., Калита О.П., Скуратівська Г.В. Навчально-методичний комплекс з курсу «Українська мова за професійним спрямуванням» для юристів. Видавничо-інформаційний центр Національного університету ДПС України, 2014. 196 с.
7. Зарицький М. О. Актуальні проблеми українського термінознавства : підручник. Київ : ВЦ «В-во «Політехніка», ТОВ «Фірма «Періодика», 2004. 128 с. Зубков М.Г.
8. Караванський С. Практичний словник синонімів української мови. Київ : Українська книга, 2004. 523.
9. Караванський С. Російсько-український словник складної лексики. Львів : БаК, 2006. 608 с.
10. Кацавець Р. С. Кацавець Г. М. Мова у професії юриста : підручник. Київ : Алерта, 2005. 284 с.
11. Корж А. В. Українська мова професійного спрямування : навчальний посібник. Київ: Правова єдність, 2009. 296 с.
12. Костецький М., Годованець В., Ткаченко Т. Державна мова в Україні (політико-правовий огляд). Політична думка. 2000. .№ 8 (20). С. 114–130.
13. Культура фахового мовлення : навч. посіб. ; за ред. Н. Д. Бабич. Чернівці: Книги – ХХІ, 2005. 572с.
14. Лисенко О. А. Адаптація запозичень у сучасній фінансово-економічній термінології // Лінгвокогнітивні та соціокультурні аспекти комунікації: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції. Острог: Вид-во НаУОА, 2020. С 44–49.
15. Лисенко О. А. Джерела та способи творення української юридичної термінології. *Наукові записки. Серія : Філологічна. Острог*: Нац. університет «Острозька академія», 2013. Вип. 40. С. 60 – 63.
16. Лисенко О. А. Іншомовні слова як різновид лексичної інтерференції // *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологія»: науковий журнал. Острог*: Вид-во НаУОА, жовтень 2019. Вип. 7 (75). С. 174–176.
17. Лисенко О. А. Лінгвістичні аспекти юридичної термінології сучасного законодавства // *Наукові записки Національного університету*

- «Острозька академія»: серія «Філологія». Острог: Вид-во НаУОА, 2022. Вип. 14 (82). С. 139–142.
18. Лисенко О. А. Мовна підготовка студентів юридичних спеціальностей відповідно до Болонської системи освіти. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія : Філологічна. Острог: Вид-во Нац. ун-ту «Острозька академія», 2015. Вип. 58. С. 11–13.*
 19. Лисенко О. А. Освоєння лексичних запозичень в українській термінології. *Науковий вісник Херсонського державного ун-ту. Серія : Лінгвістика. Херсон : Херсонський державний університет, 2014. Вип. 21. С. 116–120.*
 20. Лисенко О. А. Склад сучасної юридичної термінології за походженням // *Розвиток науки XXI столітті: збірник наук. праць. Х.: Науково-інформаційний центр «Знання», 2018. С. 114 – 123.*
 21. Лисенко О. А. Формування і розвиток професійної мовної і мовленнєвої компетенції студентів юридичних вищих навчальних закладів // *Гуманітарні проблеми вищої освіти: зб. наук. праць. Харків : ХНАДУ, 2013. Вип. 4. С. 77–88.*
 22. Лисенко О. А. Юридичні фразеологізми в професійному мовленні юриста. *Smart and Young. Київ, 2016. №11–12 .Ч. 2. С.88–92.*
 23. Мацько Л. І., Кравець Л. В. *Культура українського фахового мовлення : навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2007. 360 с.*
 24. Мацько Л.І. *Культура української фахової мови : навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2007. 360 с.*
 25. *Мова української юриспруденції : навч. посіб. / В. М. Пивоваров та ін. Харків : Право, 2020. 230 с.*
 26. Пивоваров В. М. Актуалізація мовної компетентності в практичній діяльності правників. *Етика правника : тези доповідей та повідомлень учасників круглого столу / за заг. ред. Т. Б. Вільчик. Харків : Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2021. 322 с. С. 155–159.*
 27. Пивоваров В. М. Гуманізація освіти та мовна компетентність у підготовці фахівців-юристів. *Актуальні правові та гуманітарно-економічні проблеми в період реформування демократичного суспільства : збірник тез ІХ Всеукраїнської науково-практичної конференції (5–6 лютого 2021 р.). Кропивницький : ПВНЗ КІДМУ, 2021. 173 с. С. 141– 144. (0,19 друк. арк.).*
 28. Пивоваров В. М. *Комунікативна компетентність у морально-правовому вихованні особистості юриста. Суперечності взаємодії моралі і права в сучасному українському суспільстві: Всеукр. наук.-практ. конф., 30 трав. 2019 р./ Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2019. С. 164–168.*
 29. Пивоваров В. М. *Мовленнєва компетентність касаційного кримінального суду в рішенні під час воєнного стану : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Протидія кримінальним правопорушенням в умовах воєнного стану» м. Кропивницький, Україна 27 жовтня 2022 року. URL: <https://dnuvs.in.ua/mariupol>*

30. Пивоваров В. М. Мовленнєва компетентність правника відповідно до вимог Національної рамки кваліфікації: міжвузівська науково-практична конференція «Сучасна філологія: теорія та практика». Київ : Нац. акад. СБУ, 2019. С. 256–258.
31. Пивоваров В. М. Мовленнєва компетентність як умова саморозвитку особистості. Проблеми саморозвитку особистості в сучасному українському соціумі : мат. Всеукр. наук.-практ. конф. (21 бер. 2019 р.) / НЮУ ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2019. С. 113–117.
32. Пивоваров В. М. Мовленнєва компетентність фахівців у галузі права в академічному письмі. Сучасна філологія: теорія та практика : Всеукр. наук.-практ. конф. 19 квітня 2022 року. м. Київ. С. 19–24. URL: https://academy.ssu.gov.ua/uploads/p_57_32613549.pdf
33. Пивоваров В. М. Мовленнєво-орієнтований підхід до оцінки впливу міжнародно-правових стандартів на діяльність правоохоронних органів у сфері фінансового моніторингу / Всеукраїнська науково-практична конференція «Взаємодія норм міжнародного і національного права крізь призму процесів глобалізації та інтеграції» 09 лист. 2022 р. Україна, м. Харків. URL: <https://www.google.com/search?client=avast-a-1&q=%D1%D1%8F&aqs=avast.1.69i57j0l3.1605j0j1&ie=UTF-8>
34. Пивоваров В. М. Особливості вживання інтерференційних омонімів у міжкультурному спілкуванні фахівців. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна»: збірник наукових праць / укладачі: І. В. Ковальчук, Л. М. Коцюк, С. В. Новоселецька. Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2014. Вип. 42. С. 129–132.*
35. Пивоваров В. М. Оцінка популярності сучасного філософсько-гуманітарного дискурсу засобами Google. Стратегії та інновації : актуальні управлінські практики : VI Міжн. наук.-практ. конф. (23 квітня 2021 року). Кривий Ріг : Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського, 2021. 359 с. С. 92–94.
36. Пивоваров В. М. Оцінка рівня посилення масових комунікацій українською мовою засобами Google. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасна філологія: теорія та практика». Київ : Нац. акад. СБУ, 2021. 400 с. С. 226–228.
37. Пивоваров В.М. Інноваційні тенденції в застосуванні правописних норм у правосудді. Право та інноваційне суспільство: електрон. наук. вид. 2020. № 1 (14). URL: <http://apir.org.ua/wp-content/uploads/2020/06/Pivovarov14.pdf>
38. Словник наголосів. Київ : Наук. думка, 2000. 320 с.
39. Словник сучасного правничого терміновживання: українсько-російсько-англійський / уклад. С. М. Бервено, В. С. Калашник, В. С. Козадаєв, О. А. Лисенко, Г. А. Сергєєва; за ред. В. С. Калашника, С. М. Бервена. Харків: Право, 2017. 368 с.
40. Сучасна українська ділова мова. Харків : ФОП Співак Т.К., 2009. 400 с.

41. Чулінда Л. І. Українська правнича термінологія: навч. посіб. Київ : Магістр – XXI сторіччя, 2005. 112 с.
42. Шевчук С.В. Клименко І.В. Українська мова за професійним спрямуванням : підручник. 2-ге вид., випр. і допов. Київ : Алерта, 2011. 394 с.
43. Шумейко О. А. Мовлення як індикатор культури міжперсонального спілкування // Шістдесят сьомі економіко-правові дискусії. Серія : Соціальні та гуманітарні науки: матеріали Міжнародної наукової інтернет-конференції. Дьвів: ФО-П Шпак В. Б. С. 40–44.
44. Шумейко О. А. Мовна культура та її значення в сучасних реаліях : збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасна філологія: теорія та практика». Київ: Нац. акад. СБУ, 2022. С. 184–186.
45. Ющук І. П. Практикум з правопису і граматики української мови : посібник. Київ : Освіта, 2018. 287 с.
46. Янковська Г. В. Українська мова для юристів : навч. посіб. Київ : КНТ, 2011. 392 с.

8.3. Інтернет-ресурси

1. «Мова – ДНК нації». URL: <https://ukr-mova.in.ua/>
2. Є-Мова. URL: <https://www.google.com/search?q> Лінгвістичний портал «Мова. Info». URL: <http://www.mova.info/> Офіційний сайт української мови. URL: <https://ukrainskamova.com/>
3. Про затвердження Інструкції з діловодства в Міністерстві юстиції України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0973323-12#Text>
4. Проєкт «Нова мова». URL: <https://novamova.com.ua/>
5. Словник української мови online. томи 1-11 (а-о́яснювати). URL: <https://services.ulif.org.ua/expl/Entry/index?wordid=1&page=0>
6. Словопедія (українські словники). URL: <http://slovopedia.org.ua/> Український правопис. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/05062019-onovl-pravo.pdf> . НЕІК
7. Український правопис. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/05062019-onovl-pravo.pdf> .

НЕІК

Навчальний електронно-інформаційний комплекс «Мова української юриспруденції» <https://neik.nlu.edu.ua/moodle/>